

NETOP *nyt*

NETOP er et netværk af aftenskoler
og folkeoplysende foreninger

nr. 4 • december 2010 • 7. årgang

Samarbejde

TEMA: Samarbejde

Desuden i dette nummer:

Kom til fleksibel workshopdag

15 millioner til udvikling af folkeoplysningen

Dan lokale folkeoplysningsråd!

NETOP

Samarbejde er et grundvilkår

Ingen mand er en ø,” skrev den engelske poet John Donne i 1624. Det samme gælder i dag for en forening. Ingen forening eller aftenskole kan stå helt alene. Vi er afhængige af andres hjælp, støtte, inspiration ... Listen er uendelig. Vi er afhængige af en lovgivning, der sikrer os støtte til aktiviteterne. Vi er afhængige af en velvillig kommune, der er med til at skabe rammerne. Vi er afhængige af dygtige undervisere, der kan levere kvalitet på kurserne. Vi er afhængige af faglige miljøer, der udvikler vores undervisere. Vi er afhængige af deltagerne, for uden dem arbejdede vi forgæves. Vi er afhængige af inspiration ude fra, så vi hele tiden kan udvikle folkeoplysningen. Men de er alle også afhængige af os! Vi sikrer sammenhængskraft, jobs, udviklingsmuligheder og meget mere. Dermed er vi i et indbyrdes afhængighedsforhold, der sikrer et ligeværdigt samarbejde. Samarbejde må have en vis tidsmæs-

sig udstrækning, sådan at der opstår en varig gensidig fordel. Et samarbejde kan kun bestå, hvis det bygger på tillid – for kun viden, der får lov til at flyde frit mellem engagerede partnere kan udvikles og udnyttes fuldt ud.

Derfor er samarbejde en helt central værdi for et oplysningsforbund – og ikke mindst for NETOP – netværk for oplysning. Et netværk er jo en masse forbundne samarbejdspartnere.

Samarbejder skal ske på ligeværdige vilkår, hvis de rigtig skal give mening. Og hvis alle kan gå åbent ind i et samarbejde uden skjulte dagsordener, så kan der ske det pragtfulde, at to plus to giver meget mere end fire. Pludselig kan flere ildsjæles engagement løfte projekter op på et helt nyt niveau, som Torben Dreier fortæller i dette blad.

NETOP er et netværk. Alle medlemsforeningerne har i NETOP en masse engagerede, inspirerende og dygtige samarbejdspartnere. Alle har de deres egne kompetencer og erfaringer, der gør dem værdifulde at

samarbejde med. Derfor er der også al mulig grund til at deltage i januars fleksible workshopdag, hvor der ud over den gensidige inspiration og udveksling også er mulighed for at få input fra forskellige oplægsholdere.

At et godt samarbejde kræver fravær af skjulte dagsordener er måske godt eksemplificeret i VUC-sagen, hvor VUC-skoler udbyder aftenskolelignende kurser. For som udgangspunkt betragter NETOP VUC som en god samarbejdspartner, hvilket flere lokale aktiviteter da også tydeligt understreger. Og derfor synes ærgrelsen så meget større, når nogle VUC-skoler har problemer med at holde sig inde på 'deres side af stregen'. Vi håber på – og regner med – at vi sammen finder en løsning, der sikrer at vi fremover kan fortsætte det gode samarbejde.

For samarbejde er et grundvilkår – også for en aftenskole.

Peter Delcomyn
Næstformand

MEDLEMSBLAD FOR:

NETOP

Gammel Kongevej 39G, 1.
1610 København V
Telefon 33 93 00 96
Fax 33 33 00 96

NETOP Kerteminde
Gedskovvej 3
5300 Kerteminde
Telefon 63 32 20 96
Fax 63 32 20 97

www.netoplysning.dk
info@netoplysning.dk

Redaktion:
Bernhard Trier Frederiksen, ansvarshavende
Martin Hansen, redaktør

Redaktionsudvalg:
Henriette C. Andersen
Kaj Andersen, FO Nordfyn
Jan Johansen, Odense Aftenskole

Layout:
Martin Hansen

NETOPnyt udsendes til NETOPs styrelse samt til skoleledere og bestyrelser i NETOPs lokalforeninger. Desuden sendes bladet til NETOPs kollektive medlemmer (Dansk Husflid og Det radikale Venstre), samarbejdspartnere, og personer med tilknytning til folkeoplysningen.

NETOPnyt skal:
informere om NETOP og netværkets aktiviteter og om folkeoplysningen generelt; skabe debat om folkeoplysningen og de dertil

knyttede fag, metoder og holdninger; inspirere til nye aktiviteter og udvikling af gamle; være forum for idéudveksling; anmelde nyt relevant materiale til brug i folkeoplysningen; være et kulturorgan og fortælle om de forskellige lokalforeninger i NETOP.

Alle kan indsende relevante indlæg. Redaktionen forbeholder sig ret til eventuelt at forkorte uopforderede indlæg. De synspunkter, der udtrykkes i bladet, er ikke nødvendigvis NETOPs synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Tryk: One2one, Odense

Oplag: 1500 eks. 4 gange om året.

Næste deadline: 31. januar 2011

Forsiden: Samarbejde er en af NETOPs tre nye værdier – sammen med kvalitet og nytænkning. (Collage: Martin Hansen)

ISSN 1603-6166

Få ny inspiration på fleksibel workshopdag

AF MARLENE BERTH NIELSEN *Udviklingskonsulent*

Inspiration, fleksibilitet og fællesskabet med andre NETOP'ere rammer for tredje år træk den fleksible workshopdag ind. Sæt kryds i kalenderen lørdag den 15. januar og få ny viden og redskaber til at drive og udvikle jeres forening.

Kombinationen af læring, erfaringsudveksling og det sociale fællesskab er ofte det, der trækkes frem som det mest positive ved vores årlige landsmøde. Det er nu også blevet kendetegnene for den fleksible workshopdag, der med afholdelse tredje år i træk, er ved at blive en tradition som årets første store NETOP begivenhed. Sidste år mødte over 60 glade aftenskolefolk fra NETOP op til dagen, og det var en stor succes. Vi håber at se endnu flere i år.

For både nye og gamle

På sekretariatet har vi anstrengt os for at udbyde workshops, der er interessante og relevante for både de gamle i gårde – alle jer der har lært både hjemmeside-systemet, DOFO og folkeoplysningsloven at kende. Og vi har anstrengt os for stadig at have de mere grundlæggende workshops for nye skoleledere og bestyrelsesmedlemmer på programmet, så der også er inspiration at hente for jer. Og så er der heldigvis også workshops, der retter sig mod begge målgrupper, så både nye og garvede har mulighed for at diskutere og inspirere hin-

anden. For eksempel på workshoppen om, hvordan vi skaber flow; på den om, hvordan vi bedst skruer en succesfuld event sammen; på den om, hvordan vi bedst styrker foreningerne lokalt eller på den om, hvad vi kan forvente af den nye folkeoplysningslov, der er på vej.

For enhver smag

Der er noget for enhver smag, noget der understøtter enhver funktion i en forening – om det er for dig, der tager sig af markedsføringen og derfor gerne vil høre om Google-optimering og de nye muligheder i Facebook, eller om det er for dig, der tager sig af regnskab eller ansættelsesforhold og derfor gerne vil inviteres indenfor i disse verdners mysterier.

Fleksibilitet og fællesskab

Idéen med fleksibel workshopdag er at give jer foreningsfolk en så fleksibel mulighed som muligt for at deltage i lige præcis det, der interesserer jer. Der er derfor intet krav om, at man skal deltage i hele arrangementet. Er man kun interesseret i en enkelt workshop, kan man blot tilmel-

de sig denne og så tage hjem igen. Rundt om hver workshoprunde er der lagt gode lange pauser med frokost, kaffe og kage og aftensmad, så der er god mulighed for også at dyrke det sociale. For fællesskabet mellem NETOP'erne er vigtigt at understøtte. Det er jo ofte i pauserne, vi får netværket, får en god idé eller pludseligt får snakket med én, som vi aldrig har mødt før. Det sociale og fællesskabet er en vigtig forudsætning for inspiration og læring – og vi ved på sekretariatet, at det er afgørende for succes med vores arrangementer.

Tilbring en lørdag midt i landet

Vi håber, at vi med en sådan fleksibel workshopdag kan tiltrække en masse folk, der er aktive eller ansatte i en NETOP forening. Alle er velkomne. Det foregår lørdag den 15. januar 2011 fra kl. 10.00 – ca. 20.00 på Brogården i Middelfart.

Der er allerede sendt indbydelser ud til alle skoleledere og formænd. Synes du, det lyder som en spændende mulighed, så kontakt én af dem. Du er også velkommen til at ringe til sekretariatet på telefon 33 93 00 96 eller gå ind på vores hjemmeside www.netoplysning.dk Her kan du finde flere oplysninger, indbydelsen samt mulighed for tilmelding online.

Torben søger altid nye legekammerater

AF MARTIN HANSEN *Kommunikationskonsulent*

Hvis der skulle oprettes en mesterlære i at samarbejde, ville Torben Dreier formentlig blive sat til at sammensætte pensum. Men egentlig ville Torben nok starte med at ændre begrebet samarbejdspartner til legekammerat.

For 25 år siden, da FO Aarhus var en aftenskole af mere beskeden størrelse, og Torben Dreier var eneste ansatte, besluttede bestyrelsen sig for, at foreningen skulle hjælpe, hvor den kunne. Ikke for at tænke i at overtage andres aktiviteter, men for at opbygge et godt netværk.

Adelsmærket

Denne grundlæggende imødekommehed er stadig et adelsmærke for foreningen og måske en af de helt tungtvejende årsager til FO Aarhus' succes. I dag agerer FO Aarhus i et enormt netværk, hvoraf nogle af legekammeraterne går helt tilbage til den første hjælpsomhed for 25 år siden.

Tillid og respekt

Én af de helt tætte legekammerater er Ældre Sagen i Århus. Da FO Aarhus købte den gamle købmandsskole på Vester Alle var beskeden fra bestyrelsen, at Torben skulle fylde så mange af foreningens egne aktiviteter ind som muligt. Herefter skulle legekammeraterne have resten. En af

de nye partnere, der kom til var Ældre Sagen. Hurtigt opdagede de i Ældre Sagen, at der også var bevægelseslokaler i huset, og med støtte fra kommunen opstod en ny, uventet mulighed omkring ældremotion.

Den slags sker hele tiden ifølge Torben Dreier:

”Vi mødes med gensidig tillid og respekt – som ligeværdige legekammerater. Og så opstår nye ideer helt af sig selv.”

Kammerater – ikke konkurrenter

Da Ældre Sagen fortalte, at de overvejede at lave deres eget oplysningsforbund i Århus, kunne man måske tro, at Torben Dreiers imødekommehed blev sat på prøve – men nej. Tværtimod bød Torben ideen hjerteligt velkommen og hjalp med at få

detaljerne på plads – blandt andet til NETOPs store glæde, da ÆOF, som de kom til at hedde, meldte sig ind.

Torben så dem ikke som en potentiel konkurrent, men i stedet som en legekammerat, der nu havde nye muligheder.

Nu kunne man måske tro, at Torben lyder lidt naiv og blot giver væk, men han henter mindst lige så meget hjem. Fra Ældre Sagen håber han for eksempel på at lære trickene med at skaffe frivillige. Det er de fantastiske dygtige til, og det ser Torben som en ny udviklingsmulighed.

”Hvis man bliver tændt på noget, må man forfølge den kærlighed, der opstår i nuet!”

Genoplivning af Maritza

Da FO Aarhus åbnede for FO-byen sidste år, kom Ældre Sagen med historien om den gamle danserrestaurant Maritza, der fra 1941 til 1991 var et socialt

centrum i nogle af FO-byens lokaler. Torben og Tove Jørvang fra Ældre Sagen kom til at snakke om det leben, der havde været, og pludselig opstod ideen om at lave en Maritza-aften. Der skulle være musik og dans – og ikke mindst den traditionelle lunkne and, der var en populær spise. ”Det var ren sjov og underholdning,” forklarer Torben. Men det blev en stor succes, og nu overvejer Torben og Tove, om det ikke skal gøres til en fast begivenhed, for eksempel hver tredje måned.

Selvstændigheden afgørende

Hvis man antyder, at de mange legekammerater med tiden bliver en del af hele FO Aarhus-koncernen, er man på gyngende grund. Torben Dreier reagerer kraftigt og afviser på det kraftigste. Det er netop pointen i, at det skal være ligeværdige samarbejder – og ikke overtagelse af aktiviteter. Alle partnere skal kunne bevare deres egen identitet i samarbejdet. For Torben er meget bevidst om, at dem med

de gode ideer selv skal selv føre dem ud i livet.

”De mennesker, der virkelig brænder for en sag, de er også de bedste til at arbejde med sagen,” slår Torben fast, og fortsætter: ”Og de er også utroligt inspirerende at samarbejde med.”

Smittende ild

Torben fremhæver den begejstring og energi, som disse ildsjæle udstråler. Han kan selv ikke undgå at blive smittet, og han elsker den udvikling, der opstår i sådanne situationer: ”Hvis man bliver tændt på noget, må man forfølge den kærlighed, der opstår i nuet! Man kan aldrig vide, hvor man ender. Men det er netop charmen.” En naturlig forudsætning for den type forførelse er ifølge Torben, at alle parter lægger motiver og ønsker åbent frem. Det går ikke med skjulte dagsordener.

Energien bærer

Men hvordan får man så mange legekammerater? Hvordan bygger man et stort netværk op? ”Energi er det bærende!” siger

Torben. ”Mange skoleledere har alt for travlt til at nå alt det, de vil. Men hvorfor insistere på at lave alt selv? Mine legekammerater giver mig mulighed for at være med i en masse spændende aktiviteter, hvor vi hver især laver lige præcis det, vi brænder for.” I dag har FO Aarhus overskud til at være fødselshjælper på en masse projekter. I den såkaldte ’Projektvugge’ kan ildsjæle komme og få råd og hjælp til at få deres projekter i luften. Hjælpen tilpasses den enkeltes behov. Om det er lokaler, hjælp til ansøgning, moralsk opbakning – eller bare adgang til FO Aarhus’ store netværk.

”Og vi behøver ikke at annoncere. Folk kommer helt af sig selv,” griner Torben, der i øvrigt er ivrig bruger af Facebook. ”Facebook er et helt oplagt værktøj, når man har mange kontakter. Her kan man hurtigt kommunikere nye ideer ud,” fortæller Torben, og viser med alt tydelighed, at der er bund i det, når FO Aarhus slogan er: ”– fordi netværk handler om mennesker!”

Torben Dreier foran sin store legeplads, FO-byen. Her er dørene åbne for kendte og ukendte legekammerataer. (Foto: Martin Hansen)

Vi må tænke på virkeligheden

AF MARTIN HANSEN *Kommunikationskonsulent*

Samarbejde og integration; NETOPs nye værdi og et af indsatsområderne i den nye folkeoplysningsrapport går op i en højere enhed, når Irene Wiborg fortæller om sit virke i Kalundborg.

Samarbejde handler blandt meget andet om at kunne finde nye veje til at nå sine mål. For Irene Wiborg betyder samarbejde, at hun kan tilbyde undervisning, der giver langt mere til eleverne end blot den faglige kunnen. I visse tilfælde kan det give dem en fremtid. Som ansvarlig for både en aftenskole og et sprogcenter har Irene Wiborg en masse, gode og spændende erfaringer med at finde samarbejdspartnere. Og på NETOPs styrelsesseminar i november delte hun gavmildt ud af erfaringerne.

Prismodtager

Irene Wiborg er dette års modtager af FNV's folkeoplysningspris. Begrundelsen var blandt andet hendes kæmpestore arbejde med integration og indvandrere i nytænkende undervisning.

Ikke nok med sprog

”Det er fint, vi lærer et sprog, men vi er også nødt til at tænke på virkeligheden!” fastslog Irene Wiborg. Hun henviste til, at mange sprogcentre er primært fokuseret på at undervise eleverne i det sproglige. Målet er at gøre dem allround habile i ordene, udtalen og grammatikken. Men dermed glemmer man meget vigtige ting. Hun benyttede et eksempel fra hendes egen skole:

For kort tid siden modtog Sprogcentret i Kalundborg nogle flygtninge fra Afrika. Disse mennesker kom direkte fra højsletten i den Demokratiske Republik Congo og skulle efter en uge i Danmark begynde på sprogcentret for at lære dansk. Dansk er i sig selv et svært sprog at lære. Hvis man samtidig ikke er vant til at sidde på en skolebænk, ikke kender den lokale kultur og i det hele taget er på fremmed grund i

alle henseender, så er det mindst talt en udfordring at sikre, at undervisningen bliver en succes.

Lær at gå i skole

I Kalundborg har de for længe siden draget den konklusion, at mange indvandreres dansklæring forbedres væsentligt, hvis de først bliver undervist i at gå i skole. At de finder ud af, hvordan man sidder i et klasseværelse og modtager undervisning fra en lærer. Det er præcist samme forberedelse, vi giver danske børn, når de begynder i 0. klasse (tidligere kaldet børnehaveklasse).

Sprog OG kultur

Én ting er selve det danske sprog – en anden ting er den danske kultur. Målet med at lære indvandrerne dansk er naturligvis at integrere dem i samfundet, og skal de også lære, hvordan man omgås danskere.

Her følger nogle eksempler på Irenes Wiborgs mange forskellige aktiviteter, der lærer deltagerne mere end blot sproget:

Branchedansk

Eleverne lærer dansk, som det tales i en specifik branche. Skolen samarbejder tæt med for eksempel landmænd, børnehaver, bu-

tikker og så videre, hvor eleverne kommer ud på de forskellige arbejdspladser. Her lærer de også de uskrevne regler, der eksisterer på arbejdspladser.

Sandrosen

Et uddannelsessted for indvandrermodre til små børn. Mødrene undervises i forskellige emner, mens børnene passes af pædagoger. Mødrenes forløb har handlet om cykler (lære at cykle og reparere cykler), sløjd, syning, eventyr (sammenligning mellem forskellige kulturers fortællinger og eventyr) med mere. Børnene lærte samtidig, hvordan man opfører sig i danske institutioner.

Erhvervsbeklædning

Et lille beskæftigelsesprojekt, hvor man udførte små syopgaver for private kunder, fx påsyning af logoer på arbejdstøj. Samtidig blev der sat sprog på arbejdet.

Sprogguider

Almindelige danskere påtager sig ansvaret for at guide en indvandrer i forskellige emner på en række på forhånd aftalte møder. Emnet tager udgangspunkt i den enkeltes behov og ønsker. Således kan det være, at indvandrerer er interesseret i fodbold, og sprogguiderne forklarer så, hvordan man går til fodbold i Danmark, og tager vedkommende med hen i fodboldklubben.

Aftenskoler på banen

”Det er oplagt, at aftenskolerne byder sig til som samarbejdspartner til sprogcentre rundt omkring. Nogle folk lærer med ’hænderne’, og her er aftenskolerne ofte rigtig gode!” afsluttede Irene Wiborg sit oplæg.

Irene Wiborg kombinerer det bedste fra to verdener som både skoleleder i LOF Kalundborg og forstander for Sprogcentret i Kalundborg. (Foto: Martin Hansen)

Tre kvinder om Samarbejde

Vi har sat tre kvindelige politikere, der brænder for folkeoplysningen, til at fortælle om deres syn på samarbejde.

Marianne Jelved (B)

Sammen kan vi! Mærk ordet: sammen. Er der noget andet ord, der er lige så inkluderende? Sammenslutter. Sammenfører. Sammenføjer. Samvær. Samvirke. Samfund. Samarbejde. Det emmer af at være fælles om noget afgørende. Jeg er overbevist om, at vi her i landet har vores styrke i kunsten at samarbejde. Det har vi med i vores rygsæk. Det overføres ikke bare fra læreren til eleven. Det grunder sig i vores frihedstradition, som har fulgt os i generationer blandt andet i form af villigheden til at indgå i forplig-

tende fællesskaber for at kunne samarbejde om at tage ansvar sammen for at nå videre, end vi kan hver for sig. Folkehøjskolen og andelsbevægelsen er født ud af et stærkt civilsamfund i Danmark. Ikke for at gøre noget godt for sig selv, men for at gøre noget mere for hinanden og nå videre i fællesskab. Det kan kun ske ved at arbejde sammen. Sammen kan vi – også for fremtiden.

Christel Schaldemose (A)

Samarbejde handler for mig om, at NETOP som organisation sørger for at samarbejde lokalt og centralt. Men også at deltagerne får øget deres lyst til samarbejde. Samarbejde er efter min mening noget, der skaber kvalitet. At arbejde sammen giver livskvalitet.

Britta Schall Holberg (V)

Samarbejde er lidt vanskeligt, fordi det faktisk er vigtigt, at de forskellige oplysningsforbund konkurrerer med hinanden. Det er til gavn for kursisterne, at der er optimalt pres på skolelederen og underviserne for at 'vores tilbud er de bedste'.

På den anden side: man kan ikke gabe over det hele. Ens skole skal også have en profil. Derfor kan der være god mening i, at man for eksempel henviser elever til en konkurrerende skole og aftaler mellem udbydere, at sådan vil man netop gerne

samarbejde. Det kan godt være, man er konkurrenter, men derfor er man jo ikke uvenner. Men kan hjælpes ad, måske også med en lang række praktiske ting.

Fokus på Thy Mors Husflid

Fra Tanzania til rundstrik

AF MARTIN HANSEN *Kommunikationskonsulent*

Der er langt fra Tanzania til Mors, men med godt samarbejde kan de to verdener sagtens mødes. I Thy Mors Husflid bakker de ikke blot op om NETOPs nye værdier – de lever efter dem i hverdagen.

Sundby må have taget sig noget fremmed ud for de to afrikanske flettere, da de ankom over Vildsundbroen fra Thy til Mors i oktober måned. Men jeg er sikker på, at de også følte sig budt velkommen. For selv om Limfjorden og Sundby måske tager sig fremmedartet ud for en afrikaner, så er det ikke på en ugæstfri måde – tværtimod. Den lille landsby snor sig fra en bakketop og ned til den hyggelige, gamle færgekro, der ligger ved broen.

Forening med tiltrækningskraft

De to flettere fra Tanzania skulle besøge Thy Mors Husflid, der netop har til huse i Sundby. Her underviste de i nye teknikker og materialer på en tredages

workshop. Forløbet var stærkt inspirerende, og en af de spændende udfordringer er nu at finde danske materialer, der kan erstatte de afrikanske. I øvrigt kom de afrikanske flettere også hjem med en masse håndværksmæssig inspiration fra Danmark. Workshoppene fungerede så godt, at den tiltrak flere deltagere end et lignende arrangement inde på det noget mere centralt placerede Thisted bibliotek. Det er godt klaret for en lille forening på landet.

Forklaringen skal nok findes i det faktum, at Thy Mors Husflid normalt henter sine deltagere fra et stort opland. Faktisk undrer de sig i foreningen over, at der kommer så få deltagere til kurser fra selve Sundby. De laver ellers en velbesøgt udstilling hvert år,

og her er der tydeligvis masser af lokale besøgende. Men problemet er ikke større end at det rigeligt kompenseres af deltagere fra hele Mors og Thy – ja sågar længere væk fra.

De to afrikanske flettere viste en masse forskellige 'nye' teknikker. (Foto: Tine Bille)

'Rundstrikken' er en opvisning i samarbejde. (Foto: Tine Bille)

Flair for samarbejde

Fletteworkshoppen var blot et enkelt eksempel på Thy Mors Husflids flair for samarbejde – i dette tilfælde med Morsø U-landsforening. En anden fast samarbejdspartner er det lokale museum, hvor foreningen i efteråret deltog på en levende og arbejdende udstilling. Husflidsforeningens børnemedlemmer sad i museets skolestue, klædt i datidens tøj og arbejdede med de gamle håndværk. Det var oplysning, historiefortælling og reklame for husfliden på én og samme tid!

Tine Bille, skoleleder i Thy Mors, har reflekteret over NETOPs værdier:

”Når jeg tænker på de ting, vi går og laver, så er der ingen tvivl om, at man nok har ramt rigtigt,

da ordene blev valgt. I løbet af efteråret har der i hvert fald været meget kvalitet, samarbejde og nytænkning i Thy-Mors Husflid.”

'Rundstrikken'

Et helt konkret og meget lavpraktisk eksempel på samarbejde er foreningens 'rundstrik'. Det er et stykke strikkesøj det har fremme ved forskellige udstillinger. Rundstrikken kræver fire par hænder, der arbejder samtidig. Og strikkerne kan udskiftes undervejs. Således indbydes nysgerrige også til at strikke med på udstillingerne. Det er det samme strikkesøj, de nu har arbejdet med et par år, og det vokser i sagens natur stille og roligt. Hvad det skal bruges til er ikke afklaret. Tine Bille mener,

at det måske kan blive et lille indianertelt for børn, men det må tiden vise.

Børn i centrum

Børn er nemlig en central målgruppe for Thy Mors Husflid. Ikke blot deltager de på udstillinger, de har også deres eget ugentlige hold, hvor de kan lave flere forskellige håndværk. Hver sommer arrangerer foreningen også et sommerkursus for børn. Her kommer børnene gennem en hel uge og arbejder med hænderne i det fri.

Tine Bille filosoferer lidt:

”Måske er kvalitetstid i samarbejde med hinanden ikke nytænkning, men det er i hvert fald med til at inspirere den enkelte til at prøve nye ting.”

15 millioner til udvikling af folkeoplysningen

AF SIV BILSTED OG MICHAEL VOSS *Dansk Folkeoplysnings Samråd*

Regeringen er parat til at afsætte 15 millioner kroner over tre år til udvikling af folkeoplysning. I det hele taget er Undervisningsministeren meget positiv over for de fleste forslag i rapporten fra regeringens folkeoplysningsudvalg.

Rapporten 'Folkeoplysningens samfundsmæssige betydning' fremlægger 38 forslag til,

hvordan vi kan få en bedre folkeoplysningslov, der kan styrke folkeoplysningens opgave med at

skabe aktive medborgere.

"Jeg vender tommelfingeren opad," og "vi kan i regeringen

"Jeg vender tommelfingeren opad," sagde en positiv undervisningsminister, Tina Nedergaard, da rapporten blev præsenteret på en konference den 2. november. (Foto: Martin Hansen)

tilslutte os langt de fleste af anbefalingerne,” lød det fra undervisningsminister Tina Nedergaard, da hun præsenterede rapporten på en konference i Undervisningsministeriet den 2. november. Ministeren roste udvalget for et flot og konstruktivt resultat.

Videncenter

Konkret havde Tina Nedergaard 15 millioner kroner med i tasken. Det er penge, regeringen er parat til at anvende på udviklingsarbejde i folkeoplysningen, herunder udvalgets forslag om et videncenter for folkeoplysning. Undervisningsministeren anerkendte også folkeoplysningen som sådan. Blandt andet sagde hun, at den giver et særligt bidrag i forhold til samfundsborgernes ansvarlighed, respekt og tillid:

”Vi vil hinanden det godt, og vi kan i Danmark tale om tingene”.

Overset for længe

Ved konferencen talte også folkeoplysningsudvalgets formand,

Jens Stenbæk. Han sagde blandt andet, at ”... vi måske har taget folkeoplysningens virke for givet – for længe.”

Med udvalgets arbejde og den afsluttende rapport er der kommet fokus på folkeoplysningens samfundsmæssige betydning ”... for det er stort og vigtigt det, der foregår, men overset”.

Jens Stenbæk understregede vigtigheden af, at dialogen fortsætter:

”Det er der mulighed for gennem de forskellige anbefalinger: lokalt via kommunernes tilsagn om at udarbejde en folkeoplysningspolitik/strategi og nationalt via oprettelse af et dialogforum, der skal styrke samarbejdet mellem aktører på området.”

Samspil med kommunerne

DFS’ formand, Per Paludan Hansen, lagde i sin tale vægt på, at skal de voksenundervisende folkeoplysere yde deres bidrag fremover, kræver det fair og lige vilkår med andre udbydere af voksenundervisning. Han sagde

endvidere, at DFS har store forventninger til det nye instrument ’den kommunale folkeoplysningspolitik’, hvor ansvaret både for rammer og tilskud og for samspillet mellem folkeoplysning og andre sektorer nu placeres på kommunalbestyrelsens bord. Der var bred enighed om, at en lovrevision ikke må stille de folkeoplysende foreninger ringere end i dag. Derudover var der en livlig debat om især lokaletilskudsregler, fair konkurrence og hvordan vi kan sikre fællesskabet om demokratiet.

Lovarbejdet

Det næste skridt i processen er at lave udkast til en modernisering af folkeoplysningsloven på baggrund af anbefalingerne.

I den forbindelse har Undervisningsministeriet allerede indkaldt de involverede parter, Dansk Ungdoms Fællesråd, Idrættens Fællesråd, Folkehøj-skolernes Forening, KL og DFS, til møde om implementeringen.

Jens Stenbæk ledte såvel udvalget som konferencen. (Foto: Martin Hansen)

Undervisningsministeren afviser centralt forslag fra udvalg

AF SIV BILSTED OG MICHAEL VOSS *Dansk Folkeoplysnings Samråd*

Undervisningsministeren vil ikke gribe ind over for VUC'ernes eksamensfrie kurser med høj statsstøtte, selv om den stærkt ulige konkurrence undergraver aftenskolernes muligheder for at overleve og udvikle sig. DFS arbejder dog videre for at overbevise ministeren, regeringen og Folketinget.

For aftenskolerne handler et af de vigtigste forslag i rapporten fra regeringens folkeoplysningsudvalg om at sikre aftenskolernes økonomi og standse den ulige konkurrence fra VUC. Ifølge forslaget skal VUC ikke længere modtage fuld økonomisk støtte til kurser uden eksamen. Besparelsen på det område skal anvendes til at indføre en mindstegrænse på 50 % for kommunernes bidrag til aftenskolekurser.

Eksamensfrie kurser

Det var det eneste af rapportens 38 forslag, som Tina Nedergaard pure afviste.

Ministerens sagde blandt andet: "Regeringen finder det ikke hensigtsmæssigt at flytte midler fra kompetencegivende uddannelse til ikke-kompetencegivende uddannelse."

Allerede på konferencen tog DFS' formand, Per Paludan Hansen, fat i dette spørgsmål. Han præsenterede dugfriske eksempler på, hvordan VUC kan tilbyde eksamensfrie kurser med en langt mindre deltagerbetaling end aftenskolerne, fordi de modtager et højt fast statstilskud. Per Paludan understregede, at rapporten skal ses som en helhed, og at det er det, der gør den til et godt værktøj for modernisering af de folkeoplysende foreninger.

Misforståelse

Undervisningsministerens afvisning tager ikke modet fra Per Paludan Hansen:

"Det er jo netop eksamensfrie VUC-kurser, der ikke er kompetencegivende, som VUC i højere og højere grad har kastet sig over. Det er her udvalget

foreslår at hente midler, der kan sikre, at deltagerbetalingen på aftenskolekurser ikke bliver for høj. Ministerens udtalelse tyder derfor på, at afvisningen skyldes en misforståelse."

DFS har tidligere dokumenteret, at 30.000 personer deltager i kurser på VUC uden at gå til eksamen. Til sammen modtager de ca. 300 mio. kr. i statsstøtte.

Per Paludan Hansen tilføjer:

"I de seneste par uger har DFS haft lejlighed til at præsentere rapporten og problemerne for en række politikere fra begge sider af salen, og alle steder har vi mødt stor forståelse for vores argumenter og for udvalgets forslag.

Derfor vil DFS arbejde videre for at få også dette forslag gennemført, og jeg er meget fortrøstningsfuld omkring mulighederne."

VUC – med eller mod aftensskolerne?

AF MARTIN HANSEN *Kommunikationskonsulent*

Det nationale folkeoplysningsudvalgs rapport har mødt stor kritik fra VUC, hvilket ikke er så overraskende. Rapporten indeholder forslag, der beskærer VUC.

Konflikten er ude af proportioner!” Det mener Hans Jørgen Hansen, formand for VUC-lederne, om debatten mellem aftensskoler og VUC. Hans Jørgen Hansen siger, at konkurrencefeltet er overeksponeret, og at det slet ikke er så omfattende som antydnet. Alligevel indrømmer han, at der er VUC’ere, der opererer på kanten.

Velkendt konkurrence

I aftenskoleverdenen har det længe været velkendt, at der i flere byer er en unfair konkurrence fra VUC. VUC tilbyder aftensskolelignende kurser til priser langt under det, som aftensskolerne kan tilbyde. Visse VUC-kurser synes at være direkte målrettet pensionister, som ligger helt uden for VUC’s målgruppe.

Mange eksempler

Målet med VUC er at lave kompetencegivende kurser til unge

og voksne, og derfor afsluttes kurserne med eksamen. Men selve eksamensdelen er frivillig, og det har ind imellem set ud som om, at VUC har fremhævet det med eksamensfriheden lige lovligt meget. Oplysningsforbundene har indsamlet en hel del eksempler på kurser, der i bemærkelsesværdig grad minder om traditionel aftenskole. Til eksempel annoncerede VUC Samsø så sent som i oktober i år for kurser i design, fransk og historie med teksten: ”Interessekurser uden eksamen”.

Kodeks for undervisningen

Hans Jørgen Hansen indrømmer, at nogle VUC-skoler har kurser, der måske er lidt for målrettet grupper, der ligger uden for VUC’s område. Af samme grund har VUC-lederforeningen her i efteråret har lavet en kodeks for VUC. Her opfordres de

lokale VUC’ere til at fokusere på den kompetencegivende uddannelse og respektere snitfladen til folkeoplysningens uformelle undervisning. Da VUC-skolerne – ligesom NETOPs lokalforeninger – er selvstændige enheder, kan lederforeningen ikke lave forbud.

Forkerte tal

VUC-lederforeningen mener dog, at de aftensskolelignende kurser udgør et mindretal. Det er her, kæden på oplysningsforbundenes kritik ifølge VUC hopper af.

”Omkring 95 procent af alle VUC-kurser rammer den til tænkte målgruppe,” siger Hans Jørgen Hansen.

Denne procent korresponderer dog ikke helt med de tal, som folkeoplysningen fremlægger. Her udgør deltagere uden for VUC’s målgruppe en langt højere andel. Men det hænger ifølge Hans Jørgen Hansen sammen med, at folkeoplysningens tal baserer sig på, hvor mange, der reelt tager en eksamen efter kurserne. Her er tallene ganske rigtigt anderledes lave. Det er dog primært unge mennesker, som af forskellige årsager fravælger eksamen, og ikke for eksem-

Denne annonce
var i SamsøPosten
13. oktober 2010.

pel pensionister.

”Og netop sårbare unge er en af de centrale målgrupper for VUC,” påpeger Hans Jørgen Hansen.

De ældre sikrer holdene

Det er et definitionsspørgsmål, hvor stor en andel af den primære målgruppe, der bør være på et givent VUC-hold. Noget tyder på, at der er stor forskel på, hvad der opfattes som en rimelig andel. I en artikel i Politiken den 23. november beklager VUC i Thisted sig over, at regeringens besparelser vil gøre det for dyrt for pensionister og efterlønsmodtagere at deltage på VUC's hf-kurser, og at det formodentlig vil betyde, at VUC Thisted må lukke grundet for få deltagere.

Pensionister og efterlønsmodtagere udgør nemlig op imod en tredjedel af deltagerne på holdene. Det forhold vækker bekymring hos Bernhard Trier Frederiksen, sekretariatsleder i NETOP:

”Det bør ikke være aftenskolemålgruppen, der holder VUC Thisted i gang. Det giver et skævt forhold, når VUC agerer på folkeoplysningens område på helt andre vilkår end aftenskolerne.”

Hellere samarbejde

Men Bernhard Trier Frederiksen er ikke begejstret for uenighederne. For som udgangspunkt betragter han VUC og aftenskolerne som medlemmer af den samme familie – nemlig voksen-

undervisningen.

”Det kunne være rigtig godt for alle parter, hvis denne strid kunne manes i jorden. Så kunne vi koncentrere os om de gode samarbejder på tværs, der heldigvis også er en del af virkeligheden,” siger Bernhard Trier Frederiksen. Han henviser blandt andet til det meget frugtbare samarbejde i Odense, der går under navnet FLOW. Det er et forløb for unge musikere og skuespillere, der går på hf på den lokale VUC og sideløbende får undervisning i musik og teater på NETOP's aftenskole FORA.

”Det er sådanne ting, vi skal bruge vores energi på,” konkluderer Bernhard Trier Frederiksen.

Samarbejde mellem biblioteker og aftenskoler

Det sidste års tid har der også været fokus på folkebibliotekernes folkeoplysende aktiviteter. Kommunernes Landsforening har opfordret kommunerne til at se positivt på samarbejdsmuligheder i mellem folkebiblioteker og aftenskoler, men også på at være opmærksom på konkurrenceforholdet mellem parterne, herunder på deltagerbetalingens størrelse ved biblioteksarrangementer.

Projektet ”Den kompetente borger”, gennemført i Århus, konkluderer, at der er en lang række muligheder for et konstruktivt samarbejde mellem parterne og giver en række konkrete råd om samarbejds-punkter og -metoder.

Som en del af projektet er der udgivet pjecen ”Gode råd til fremtidens samarbejde mellem folkeoplysning og biblioteker”, der kan findes på www.denkompetentborger.dk.

Mod den moderne folkeoplysning

KAJ ANDERSEN *FO Nordfyn, styrelsen og redaktionsudvalget*

I årene efter 2. verdenskrig oplevede aftenskolerne en voksende tilslutning. Dels havde besættelsestiden skabt et behov i befolkningen for såvel oplysning som fællesskab. Og dels gav det større udbud blandt såvel private som offentlige tilbud en øget konkurrence. I 1944/45 var der 3.059 aftenskoler i landet med

Folkeoplysningens historie

Kaj Andersen gennemgår over tre artikler folkeoplysningens historie i Danmark. Første del beskrev de første spæde skridt. Anden del var blandt andet om den holdningsbaserede folkeoplysning, og tredje og sidste del beskriver fremkomsten af den moderne folkeoplysning.

et samlet elevantal på 142.478. Men i 1950/51 eksisterede der 4.916 godkendte skoler, der blev frekventeret af 260.841 kursister. Fagkredsen var for en stor del en ganske anden, end vi kender den i dag. Ud af et timetal på 839.533 tegnede håndgerning og husgerning sig for næsten halvdelen af timerne (408.752), husflid og sløjd havde 112.001 timer. Samfundsfag, dansk og regning repræsenterede 83.241 timer. Omfanget af engelsk 85.282 timer. Men hverken eksempelvis bevægelsesfag eller sang og musik havde nogen nævneværdig tilslutning.

Det første formål

Lovrevisionen i 1954 førte for første gang til en formålsformulering:

"Aftenskolen har til formål på frivilligt grundlag at give un-

dervisning til personer over den undervisningspligtige alder og derigennem at virke for den almindelige folkeoplysning."

De fire hovedområder omhandlede:

- 1) De kulturelle og samfundsbetonede fag,
- 2) De almindelige skolefag,
- 3) de manuelle fag og
- 4) erhvervsbetonede fag.

Aftenhøjskolen var en nyskabelse og efterhånden foregik en udbredt del af undervisning her, hvor aldersgrænsen var 21 år. Den blev dog nu nedsat til 18 år. Også brevkolerne blev introduceret.

Samfundsændringerne i perioden fra 50-erne til 70-erne var kolossale. Landbruget blev mekaniseret og distanceret af industrien. Vi overgik fra lavvækstsamfund til velfærdssamfund med konsekvenser af utrolig rækkevidde.

Og vi indledte en teknologisk epoke, som i de følgende årtier skulle vise sig på mange måder at revolutionere samfundet.

Grøde i folkeoplysningen

På alle folkeoplysningens 'agre' var der grøde. I slutningen af 1960-erne var der omkring 500.000 elever i aftenskolen. Væksten i folkehøjskoler tog fart, ikke mindst da vi kom ind i 70'erne. Efterskolerne var på mange måder ofre for en ny tid i 1960'erne, men i 1966/67 oversteg årselevtallet for første gang 4.000, og siden har der hvert år været tale om verdenshistoriens største efterskolehold (i 2010 på mere end 27.000 årselever). Folkehøjskolernes antal nåede fra 1970-erne frem til største antal i Danmarkshistorien. I aftenskolekredse talte man om, at omkring en million holddeltagere mødte frem til undervisning.

Verdens bedste fritidslov

I 1968 kom så den lov, der blev betegnet som "verdens bedste fritidslov". Der var mulighed for økonomisk offentlige tilskud til snart sagt alle slags aktiviteter for børn og unge. Det var dog forbundet med en usandsynlig bunke formularer og skemaer. For aftenskolens vedkommende blev 1960-erne måske mere end nogensinde før 'den jævne mands uddannelsessted'. Oplysningsforbundenes Forberedelseskursus blev skabt ikke mindst på initiativ af Frit Oplysningsforbund. De har nu ændret navn til VUC, som de ligger rundt om i landet. TV mediet begyndte at gøre sig gældende på godt og ondt. 'Rigtig' folkeoplysning kræver, at mennesker mødes, og nye erkendelser opstår i et socialt og kulturelt samvær. TV kunne risikere at blive fordummelsens eller i det mindste ensidighedens

oplysning, idet det var vanskeligt for det enkelte menneske at skabe social dialog i samspillet mellem sofaen og den lysende skærms fremtoninger.

Åbning for fag

En af de mest vidtgående ændringer for den frivillige voksenundervisnings vedkommende var, at der blev åbnet totalt for alle emner. Gymnastik var dog en undtagelse. Man må formode, at ændringen i stor udstrækning var præget i erkendelse af 'fritids-samfundets' nye behov og krav. "Verdens bedste fritidslov" betød, at der til alle fag og emner, hvor der kunne udarbejdes en undervisningsplan, skaffes kvalificerede lærerkræfter og fornødne undervisningsmidler blev udløst

offentligt tilskud blot der kunne skaffes 12 tilmeldte deltagere. Der er i virkeligheden tale om en voldsom ændring i opfattelse af, hvad folkeoplysning er. Således hedder det da også nu fritidsundervisning for voksne og ikke aftenskole.

Mod markedsdemokrati

Området blev i virkeligheden økonomisk ustyrligt for kommunerne. Kun snerydningen i vintermånederne var lige så uforudsigelig. I 1971 blev der da også indført deltagerbetaling, således at lønudgifterne fordeltes med 1/3 til staten, 1/3 til kommunerne og 1/3 til deltagerne. I et par årtier skete der mange nyskabelser fra politisk hold. Den tidligere landsformand

Ole Vig Jensens engagement i folkeoplysningen gav sig ikke blot udtryk i hans embeder som formand for henholdsvis FO og Dansk Folkeoplysnings Samråd. Som undervisningsminister sikrede han blandt andet folkeoplysningen gode vilkår for udvikling. (Arkivfoto)

for Frit Oplysningsforbund og Dansk Folkeoplysnings Samråd, Ole Vig Jensen fik gennemført banebrydende forsøgsmuligheder i folkeoplysningen. Og Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning var et af resultaterne i folkeoplysningens landskab.

I 1990 fik vi så for første gang en 'Folkeoplysningslov' eller rettere "Lov om vilkår for tilskud til folkeoplysning". Det er værd at holde sig for øje, at der er væsentlig forskel på folkeoplysning som ide og undervisningsform og så de ydre rammer i form af for eksempel økonomi.

Loven fastholder det frie initiativ, den frie deltagelse, det frie emnevalg og det frie lærervalg. Men der sker et brud med det fastlagte antal deltagere på et hold. Folkeoplysningens ydre rammer er nu på vej til markeds-vilkår.

Der blev indført en lovbunden lokal pulje til forsøgs- og udviklingsarbejde.

Med lovrevisionen i år 2000 indførtes krav om, at 10 procent af det tilskud, den enkelte initiativtager modtog, skulle anvendes til debatskabende aktiviteter. Et element til at sikre egentlig folkeoplysende arbejde i folkestyrets tjeneste.

Brud med ansvaret

Der er fremdeles tale om gode og rimelige rammer for folkeoplysende virksomhed, som blot skal fyldes ud. Men med finanslovsvedtagelse i 2002 skete der et fundamentalt brud med folkestyrets ansvar for befolkningens reelle muligheder for at deltage på lige vilkår. Økonomien blev ændret, så deltagerne nu skal finansiere 2/3 løn udgifterne og kommunerne den sidste 1/3. Vi er nu for alvor på vej ind i markedsdemokratiet.

Det er vist første gang i Danmarks historie, at vi har et undervisningsområde, der giver overskud til det offentlige hver gang, der sættes en undervisningstime i gang. Det offentlige tilskud er mindre end den skat underviseren skal erlægge for sin løn (og deltagerne har jo i forvejen betalt skat af det indbetalte deltagergebyr).

Ny lov på vej

Sådan er situationen i dag, hvor der netop er fremlagt en ny rapport, der skal skabe baggrund for revision af folkeoplysningsloven. Hvis man udtrykker det meget kort, kan man sige, at rapporten lægger op til nogle forventninger og krav til de folkeoplysende for- eninger. Opgaver som skal løses, uden at der tilsyneladende følger økonomisk kompensation med. Man kan vel sige, at mens frihedsgraderne blev holdt i hævd faktisk hele vejen i folkeoplysningens historie, og de økonomiske vilkår har været rimelige frem til 2002, så kan der nu blive tale om anslag mod friheden samtidig med, at vi nu har det dårligste økonomiske fundament i samme periode. Ganske vist lægges der i rapporten op til meget større åbning med hensyn til fleksible tilrettelæggelsesformer. Det tilsiger, at vi i højere grad kan tilrettelægge aktiviteterne ud fra tidens krav. Men på andre områder skal vi med spænding følge lovens tilblivelse og se, hvilke konsekvenser det får, når de på papiret gode intentioner omsættes til dagligdagen.

Nogle konsekvenser

Frit Oplysningsforbunds tidligere landsformand, Henning Nielsen, skriver som afslutning i bogen "Folkeoplysning – i går, i dag og i morgen" (udgivet i anledning af FO's 50 års jubilæum):

"Netop i 50-året [2002] er [folkeoplysningen] blevet mødt med en i nyere Danmarkshistorie hidtil uset mangel på forståelse af det folkeoplysende arbejds betydning for danskerne, for det danske demokrati og for den danske samfundsudvikling". Sandhedsværdien af dette er ret skræmmende.

Tidligere undervisningsdirektør K. E. Larsen sagde i en samtale, jeg havde med ham for en del år siden:

"Folkelig dannelse er værgeløs, men aldeles afgørende for et samfund som det danske. Folkelig oplysning og folkestyre går hånd i hånd".

Professor Hal Koch skrev da også i sin berømte lille bog "Hvad er demokrati" (udkom første gang 1945):

"Ingen vildfarelse kan være større end den, at demokratiet er sikret ved 'de demokratiske magters sejr'. Demokratiet kan aldrig sikres – netop fordi det ikke er et system, der skal gennemføres, men en livsform, der skal tilegnes. Det drejer sig om sindelag, der skal bibringes hvert nyt slægtled. Derfor er det folkelige oplysnings- og opdragelsesarbejde nerven i demokratiet." Dette gælder fremdeles i 2010.

Fleksible tilrettelæggelsesformer

Brug de 'nye' muligheder

AF MARTIN HANSEN *Kommunikationskonsulent*

Meget få aftenskoler bruger lovens mulighed for fleksible tilrettelæggelsesformer, men i FO-Aarhus udgør de næsten 20 procent af undervisningen. NETOPnyt har undersøgt, hvordan de gør det i Århus.

Siden 2007 har fleksible tilrettelæggelsesformer været en frivillig mulighed ifølge folkeoplysningsloven. Men meget få benytter muligheden. Og det er ærgerligt, for fleksible tilrettelæggelsesformer åbner nye døre.

Laboratorium

Torben Dreier fra FO-Aarhus og én af arkitekterne bag fleksible tilrettelæggelsesformer kaldte i sin tid den nye aktivitetsform for folkeoplysningens laboratorium. Her kunne aftenskoler under friere rammer end normalt udvikle nye undervisningsformer – eller afprøve nogle, der fungerer i andre lande. Og så er der de undervisningsformer, som måske allerede var afprøvet, men fundet alt for besværlige grundet folkeoplysningslovens indimellem snærende bånd.

”Nogle ting kunne vi lave tidligere, men det var et bureaukratisk helvede,” siger Torben Dreier, der fortsætter: ”Alene det at kunne blive løst fra løncirkulæret har givet en masse nye muligheder.”

Torben Dreier giver fire eksempler på nye tiltag, som er gjort mulige på grund af fleksible tilrettelæggelsesformer:

Eks. 1: Studiecirklen

Jahn Sørensen fra Bjerggaardens Lokalcenter i Århus ville gerne lave et forløb på 36 timer omkring lokalområdet Christians-

bjergs historie. Men han kunne godt selv køre det og ville ikke have løn. Blot ville han gerne have mulighed for, at han selv og de andre deltagere engang imellem kunne hente en foredragsholder ind for lige at løfte dem lidt. De fleksible tilrettelæggelsesformer gav netop denne mulighed, og studiecirklen har gennem de seneste år produceret en masse godt materiale og historier, der bruges på lokalcentret.

Eks. 2: Alternativ aflønning

FO-Aarhus har gennem årene måttet sige farvel til mange gode undervisere, der af forskellige årsager ikke havde mulighed for at fortsætte. Flere startede egen virksomhed op og kunne ikke få det til at harmonere med at skulle lønnes efter normal model. Med fleksible tilrettelæggelsesformer kan FO-Aarhus nu beholde de gode undervisere, der kan fakturere aftenskolen gennem virksomheden og således ikke underminere deres nystartede virke.

Eks. 3: Undervisere på Fleksjob

Aftenskolen har aldrig tidligere kunnet ansætte undervisere i Fleksjob, men den mulighed er der nu. Hvis en underviser for eksempel selv har været psykisk syge og uden for arbejdsmarkedet, kan FO-Aarhus give ham mulighed for at blive ansat på lempelige vilkår. Det sker ved

hjælp af en kombination af den såkaldte 2/3-fleksjobrefusionsordning, hvor underviseren måske kun behøver at undervise 15 timer. De 15 timers undervisning kører via folkeoplysningsloven som handicapundervisning, idet det er oplagt, at en person, som har prøvet at gå ned psykisk, kan undervise andre psykiske syge. Dette kaldes borger til borger eller recovery-modellen. På den måde har de mulighed for ansættelse i fleksjob efter overenskomsten med pension.

Eks. 4: Fjernundervisning

Tidligere måtte man slet ikke lave fjernundervisning efter folkeoplysningsloven, men med fleksible tilrettelæggelsesformer er IT-verdens muligheder åbnet endnu mere op for aftenskolen. Det giver en lang række muligheder. FO-Aarhus arrangerer undervisning for døve i hele landet, f.eks. fra Næstved, der kun behøver at være til stede til fysisk undervisning i Århus 30 procent af tiden, og hvor resten er fjernundervisning.

Mange fordele

Som man kan se giver fleksible tilrettelæggelsesformer både adgang til nye målgrupper, alternativ aflønning, nye undervisningsformer og meget mere. Og grænsen er ifølge Torben Dreier slet ikke nået endnu.

”Vi lærer hele tiden,” som han siger.

Opfordringen skal da også lyde til alle NETOPs skoler, om at give sig i kast med mulighederne. De ligger derude og venter på os!

Styrk foreningen og styrk folkeoplysningen lokalt: Dan folkeoplysningssamråd

AF MARLENE BERTH NIELSEN *Udviklingskonsulent*

Der er mange gode grunde til at danne lokale folkeoplysningssamråd, og én ting er ganske sikkert: Når man råber det samme i flok, er lyden både højere og mere kraftfuld. Det er én af flere værdifulde erfaringer fra de eksisterende samråd landet over.

Den lokale virkelighed for folkeoplysningen er meget forskellig landet over. Nogle kommuner prioriterer folkeoplysningen og aftenskolerne, men i mange kommuner forringes vilkårene i disse år. Flere foreninger føler sig magtesløse over for udviklingen, men der er en vej frem: dan lokale folkeoplysningssamråd. Sådan lyder opfordringen fra samtlige oplysningsforbund og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

De synlige fordele

Der er etableret samråd i omkring 1/3 af landets kommuner. Dansk Folkeoplysnings Samråd har dannet sig et overblik over, hvordan de fungerer, og hvilke fordele, der er ved at stå samlet som folkeoplysning i kommunen. Tilbagemeldingerne viser tre overordnede fordele:

* et styrket samarbejde og en mere effektiv udnyttelse af res-

sourcerne for eksempel gennem store debatarrangementer, fælles kursuskataloger og andet.

* sikring af bedre forhold for folkeoplysningen, herunder også de økonomiske forhold. Nogle steder er der for eksempel blevet vedtaget en kommunal politik for området.

* et effektivt talerør i forhold til kommunalpolitikere og dermed mere gennemslagskraft i kommunen. Kommune og politikere er mere tilbøjelige til at lytte til folkeoplysningen, når vi taler med én stemme.

Ny lov på vej

Som bekendt nedsatte regeringen i 2009 et nationalt folkeoplysningsudvalg. Deres rapport med en række anbefalinger til en ny eller revideret folkeoplysningslov er nu offentliggjort, og vi kan forvente, at en ny lov vedtages i 2011. Én af de anbefalinger, man

forventer kommer til at indgå i en ny lov, er, at kommunerne forpligtes på folkeoplysningsområdet. Det skal blandt andet ske ved, at der udarbejdes en kommunal folkeoplysningspolitik, der angiver, hvad man vil med folkeoplysningen i kommunen. Med en koordineret indsats i et samråd har de folkeoplysende foreninger en virkelig god mulighed for at sætte dagsordenen på området og sikre formuleringen af en politisk forpligtende strategi med gode rammer for både store og små.

Den pressede økonomi

Den kommunale økonomi er presset i disse år. Det får i ganske mange kommuner betydning for folkeoplysningsområdet, hvor der gennemføres markante nedskæringer. For eksempel sparer flere kommuner på tilskuddet til pensionister og efterlønnere. Det er et forhold, der både har stor betydning for borgerens mulighed for at deltage i folkeoplysning og har stor betydning for foreningernes økonomi. For nogle små foreningers vedkomne kan sådanne besparelse ligefrem true deres eksistens. Gennem et folkeoplysningsamråd har foreningerne mulighed for samlet at

søge at påvirke denne udvikling, og man kan danne fælles front i argumentationen for folkeoplysningens vigtige betydning i lokalsamfundet.

De nedlagte folkeoplysningsudvalg

Flere og flere kommuner vælger at nedlægge deres folkeoplysningsudvalg. Det betyder, at folkeoplysningen ikke længere har et forum for synliggøres af deres behov og ønsker. I de kommuner, hvor der ikke er et folkeoplysningsudvalg, fremstår behovet for et folkeoplysnings-samråd derfor yderst vigtigt. I de kommuner, hvor der er et folkeoplysningsudvalg, kan et samråd være et godt supplement og et forum, der sikrer de folkeoplysende foreningers gennemslagskraft i udvalget.

Stor værdi – også for den lille forening

Uanset, om man er en stor aftenskole eller en lille forening, er

værdien af at stå samlet og kunne udtale sig samlet betydningsfuld. Herudover kommer værdien af at lære hinanden og hinandens styrker og svagheder bedre kende. Når man kender hinanden gennem samrådet er vejen til hjælp langt mindre, end hvis man ikke har talt sammen tidligere. Hvis man pludselig bliver særlig klemmt som lille forening på grund af kommunale besparelser,

er der langt større sandsynlighed for støtte fra alle de andre foreninger i kommunen, hvis man kender hinanden og støtter hinanden gennem et samråd. Hvis vi kender hinanden, så husker vi hinanden og hjælper hinanden, når behovet er der.

Sammen står I stærke, så deltag i samråd med de andre folkeoplysende foreninger i jeres kommune. (Foto: Martin Hansen)

Få hjælp til oprettelsen

Hvis I ikke har et samråd i din kommune, opfordrer NETOP alle foreninger til at tage initiativ til at oprette ét. Og der er god hjælp at hente i NETOP og DFS – både konsulentydelse og økonomisk. Kontakt Marlene Berth Nielsen, telefon 33 93 00 96, mail marlene@netoplysning.dk

Hvis du modtager en indbydelse til et møde om etablering af samråd, opfordrer NETOP stærkt til, at du/I deltager, ligesom vi opfordrer alle vores foreninger til at møde op til samrådsmøderne i de eksisterende samråd.

Deltag også i fleksibel workshopdag og hør om erfaringerne fra lokale folkeoplysnings-samråd, og om hvordan man kommer godt i gang.

Send kursusprogrammet billigt ud

AF MARTIN HANSEN *Kommunikationskonsulent*

Ny aftale sikrer endnu billigere udsendelse af kursusprogrammer via Post Danmark.

På et tidspunkt, hvor Post Danmark varslers voldsomme portoforhøjelser, er det en stor tilfredsstillende at kunne give lokalforeningerne besparelser på portoområdet. Sammen med LOF, FOF og DOF har NETOP indgået en toårig aftale med Lørdags-Avisens Distribution i Køge. Aftalen sikrer mulighed for udsendelse af foreningernes programmer – en såkaldt adresseløs udsendelse – via Post Danmark til ganske fordelagtige priser.

Sammen er vi ... billige

Tidligere har NETOP sammen med LOF og DOF haft en samlet aftale direkte med Post Danmark. Denne aftale betød noget billigere priser end, hvis den enkelte forening eller aftensko selv henvendte sig til Post Danmark. Den samlede aftale sikrede nemlig, at vi til sammen udsendte over 1,7 millioner programmer på et år. Nu har vi yderligere slået os sammen med FOF – og hertil kommer, at vi laver en aftale med Lørdags-Avisens Distribution

Hvad er adresseløs forsendelse?

En adresseløs forsendelse er noget, der sendes ud, uden en modtageradresse. Det er det samme som at husstandsomdele. Man vælger altså et område, hvor man vil dele sit program eller lignende ud til alle husstandene. Man skal dog respektere 'Nej tak til gratisaviser' ('Nej tak til reklamer' er valgfrit at respektere for aftenskoler).

(LAD) i Køge. LAD distribuerer for en række meget store virksomheder, der husstandsomdeler i hele landet. Det betyder, at vi kan drage nytte af en meget stor samlet aftale med PostDanmark. Det sikrer lav pris og god kvalitet i på samme tid. Tilmed tilbyder LAD udstrakt service i forbindelse med bestilling og levering til Post Danmark.

Hør mere

Hvis du er interesseret – eller har lyst til at høre mere, skal du blot henvende dig til Martin Hansen på martin@netoplysning.dk eller 36 93 26 25.

Priser 2011

Tryksagens vægt	Pris i øre/stk.
Højst 10 g	58
Højst 20 g	59
Højst 30 g	60
Højst 40 g	61
Højst 60 g	63
Højst 80 g	65
Højst 100 g	67
Højst 150 g	73
Højst 200 g	78

Betingelser

Der skal sendes ud til mindst 5.000 husstande.
Det skal pakkes og leveres efter nøje regler.
Der skal bestilles i god tid – specielt ved uddeling i august og september samt i januar.
Der skal udfyldes en speciel bestillingsseddel.
For 'gamle' brugere af NETOPs postaftale er der stort set ingen ændringer – andet end at I kan få mere hjælp til billigere penge.

STORT & SMÅT

Mindeord for Keld Byskou Jørgensen

1943 - 2010

NETOP og Dansk Husflid har haft stor hjælp og støtte af Keld Byskou Jørgensen. Allerede som barn deltog Keld i husflidsarbejdet, og det var især træarbejde, der havde hans interesse. Keld blev uddannet tømrer, og samtidigt arbejdede han for Dansk Husflid både i lokalforeningen og gennem meget af sit voksenliv på det organisatoriske plan.

I Dalby Tureby Husflidsforening var Keld gennem mange år i bestyrelsen og siden begyndelsen af 1990'erne dens formand, en post hans kone Else nu har overtaget. Foreningen har lokaler på Dalby

Skole, og det var her Keld sammen med den øvrige bestyrelse arrangerede husflidskurser for børn i 4. - 5. klasse. Et arbejde han holdt af at fortælle om, og for indsatsen med husflidskurser for børn modtog Keld et legat til foreningen ved Dansk Husflids-selskabs Årsmøde i juni 2010.

Keld var gennem mange år næstformand i Storstrøms Amtskreds (senere Storstrømmens Husflidsforening), aktiv ved det lokale Bogø Træf samt aktiv, når Dansk Husflid deltog i Roskilde Messerne og andre steder.

Det var naturligt for Keld at tage opgaven som medlem i NETOPs

styrelse, da landsorganisationen blev dannet i 2004. En post Keld var glad for, og som han bevarede frem til sin død i oktober 2010.

Keld var et loyalt medlem – og altid en glad og en vellidt deltager i styrelsens opgaver. Vi vil alle savne Keld i styrelsens arbejde.

Æret være Kelds minde.

På styrelsens vegne
Peter Delcomyn

DANSK HUSFLID

- for alle med interesse for godt håndværk

Som medlem får du bl.a.

- Medlemsbladet Husflid
- Faglige netværk
- Udvidet adgang til hjemmeside
- Kontakt til lokalforeninger
- Mulighed for at deltage i og få viden om
 - udstillinger
 - faglige træf
 - kurser og aktiviteter

DH
DANSK HUSFLID

Gedskovvej 3
5300 Kerteminde
tlf. 63 32 20 96
dansk@husflid.dk
www.husflid.dk

VÆR MED - BLIV MEDLEM

Gode erfaringer med lærermøder efterlyses

På sekretariatet hører vi ofte fra foreningerne, at det er noget af en udfordring at samle lærerne til lærermøder i foreningen. Derfor har vi på sekretariatet sat os for at samle op på jeres gode erfaringer med lærermøder og lærerkontakt, så vi kan sprede de gode historier og erfaringer fra jer, der har dem til de foreninger, der synes de kniber med fremmødet. Vil du hjælpe dine NETOP kolleger, så skriv til Marlene og fortæl, hvad I gør i jeres forening for at samle lærerne til lærermøder. Du kan skrive til Marlene Berth Nielsen på marlene@netoplysning.dk

Evaluering af jeres kurser

Kunne du godt tænke dig at blive klogere på, hvad jeres kursister egentlig synes om at gå på kursus hos jer? Få viden om, hvordan de vurderer deres udbytte, det sociale miljø, undervisningen, det faglige niveau og så videre. Så har NETOP en meget let måde at gøre dette på. Det sker elektronisk gennem et spørgeskema, du med mail sender ud til kursisterne. Når de har svaret kan du gå direkte ind i systemet og se, hvad de mener. Tag en snak med Marlene Berth Nielsen på marlene@netoplysning.dk eller telefon 33 93 00 96, hvis du vil høre mere.

Hasselager Husflid 75 år

Hasselager Husflid blev dannet i 1935 og kunne derfor fejre 75 år i år. Det skete med en stor jubilæumsudstilling den 27. og 28. november. Her var der arbejdende stande, børneaktiviteter, historiske tilbageblik, tombola, fællesspisning og meget mere. NETOPnyt ønsker stort tillykke!

HUSK AT SENDE TIL NETOP!

Sekretariatet vil rigtig gerne følge med i, hvad der sker i foreningerne rundt omkring i landet. Derfor må I meget gerne sende os en kopi af al generel information, I sender ud til medlemmer. Det være sig nyhedsbreve, programmer/kataloger, nyhedsmails osv. Så tilføj gerne info@netoplysning.dk mailingliste og/eller NETOP; Gl. Kongevej 39G, 1. sal; 1601 København V på jeres adresseliste.

Fagkurser

Bemærk, at der i midten af december er rigtig mange nyheder på www.fagkursus.dk.

På hjemmesiden kan du søge oplysninger om de aktuelle efter- og videreuddannelseskurser inden for håndværksfagene – for eksempel datoer, priser, indhold, tilmelding og praktiske forhold.

Juleferie

NETOPs to kontorer holder juleferie fra 17. december til 3. januar.

VIGTIGE DATOER

15. januar	Fleksibel workshopdag i Middelfart
7.-8. maj	Landsmøde 2011 i Svendborg